

Open Joodse Huizen - Huizen van Verzet
Noord-Groningen
Verslag programma 2026

Eemsdelta (69 aanwezigen)

Appingedam, Delfzijl

Het Hogeland (257 aanwezigen)

Leens, Eenrum, Warffum, Usquert,
 Uithuizen, Uithuizermeeden, Winsum

Veertien locaties in twee gemeenten, zeven dorpen en twee provinciestadjes

Het programma omvatte 21 vertellingen, resp. op zaterdag 25 april, vrijdag 1 mei, zaterdag 2 mei en zondag 3 mei. Het aantal bezoekers wisselt, in totaal waren 326 mensen bij de verschillende vertellingen aanwezig. Onder de bezoekers waren diverse verwanten van de slachtoffers. In Winsum kan de beperkte opkomst op de zaterdagmiddag te maken hebben met de Stolpersteine die hier veertien dagen eerder zijn gelegd. Ook daarbij zijn verhalen verteld.

Het programma is dit jaar weer samengesteld door Werkgroep Sprekend Verleden WO2 in samenwerking met Synagoge Groningen, Joods Cultureel Kwartier en Netwerk Joods Erfgoed. Met veel dank aan de sprekers en allen die hun locaties voor de vertellingen beschikbaar stelden. Naast bewoners waren dat dit jaar ook: vm. synagoge Appingedam (foto linksboven), vm. synagoge en stationshal Delfzijl, Spijslokaal/Openluchtmuseum Warffum en horecavoorziening 'De Jongens Uit De Buurt' te Winsum. In Usquert, Uithuizermeeden en Appingedam was de belangstelling dit jaar boven verwachting groot. In Appingedam, Eenrum, Warffum en Winsum zijn er aan de rondleidingen ook vertellingen gekoppeld en van de vertelling in Uithuizermeeden is een filmopname beschikbaar.

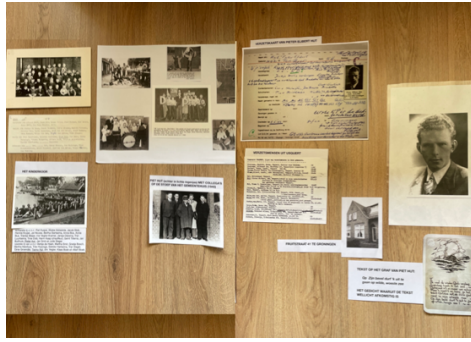
Delfzijl, Appingedam en Leens (80 aanwezigen)

In Delfzijl wordt er op drie locaties gesproken. De opkomst is niet groot, maar er zijn boeiende gesprekken gevoerd. Resp. over de gezinnen Hoogstraal-Gans uit de Waterstraat, Van Buuren-Neerduin uit de Houtmanstraat en Sleutelberg-Bamberger uit de Willemstraat. Vertelster Sieni Pijper is verwant aan de familie Sleutelberg. De ruime stationshal heeft in de context van de Tweede Wereldoorlog een lading die goed past bij de vertellingen. (foto linksonder) Toch blijken lichtinval en akoestiek niet ideaal. Mogelijk is de naastgelegen jongerenlocatie (?) geschikter.

In de vm. synagoge van Appingedam vertelde Wouter Bosma over het gezin van Michiel van der Klei (1903-1942), zijn vrouw Rachel en hun zonen Mozes en Ezechiël. Zij woonden aan de Dijkstraat 100. Met deze familie en alle vijf Damster families Van der Klei deelt de spreker een Joodse voorouder. Niemand van deze Damster families Van der Klei overleefde de oorlog. Na de vertelling was er gelegenheid om deel te nemen aan een (Stolpersteine-)wandeltocht.

Leens, Zr. Westerhofstraat 17: Jeannet Mager, kleindochter van echtpaar Bergacker, vertelt hoe onderduiker Simon Benninga (postbode/raadslid/locoburgemeester te Eenrum) in dit huis van haar grootouders de oorlog overleeft. Zo is Simon ('ome Jan') van Station Groningen opgepikt, zonder te weten waarheen, en naar de Westerhofstraat gebracht. Hij overleeft de oorlog en de band tussen de nazaten van de Benninga's en de Bergackers houdt nog altijd stand.

Eenrum, Warffum en Usquert (118 aanwezigen)

Eenrum, Molenstraat 8: Onder de toehoorders van het verhaal in Leens is, naast de huidige buurtgenoten die nog nooit van dit oorlogsverhaal hadden gehoord, ook de huidige bewoonster van het huis van Simon Benninga in Eenrum, Eliza Gussenhoven, aanwezig. De Yad Vashem-oorkonde (*detailfoto p.1 midden-onder*) waarvoor Simons kleindochter Aleid Benninga het initiatief nam, raakt Eliza. In haar huis in Eenrum vertelt zij daarna over Simon, zijn twee inwonende zussen Jet en Froukje die de oorlog niet overleven en zijn enige zoon Noach die na de oorlog vanuit Ned. Indië met zijn vrouw Lena Benninga-Frank en hun dochtertje Aleidje terugkeert naar Molenstraat 8 in Eenrum.

In Warffum vertelt Kaja van Grieken in het huiskamercafé het verhaal van slager/schrijver Benjamin Broekema en zijn gezin. Aansluitend volgt een 'stille' tocht met toelichting bij de Stolpersteine op de route. Het publiek volgt Kaja aandachtig. (*foto p.1 rechtsboven*). In Openluchtmuseum Het Hoogeland vertelt historicus Jantine van der West over museum-object 'Huisje Markus' en de eerste bewoner, Abraham Markus. De spreker laat zien hoe het de volgende generaties Markus vergaat en gaat na afloop uitgebreid met het publiek in gesprek. (*foto linksboven*)

In Usquert vertelt amateurhistoricus Jan Zuidema over verzetsman Pieter Hut (1921-1943) die onderduikt voor de Arbeitseinsatz, zich aansluit bij Knokploeg Bedum en deel uitmaakt van de eerste gewapende overval in Nederland op een distributiekantoor. Pieter wordt verraden en in Groningen geliquideerd. Het verhaal van Jan Zuidema wordt onder grote belangstelling tweemaal verteld in de kerk waar ook Pieter vroeger ter kerke ging. (*foto midden-boven*)

Uithuizen, Uithuizermeeden, Winsum (128 aanwezigen)

In Uithuizen brengen Anton Mulder (plaatselijk 4-Meicomité) en dichteres Kunny Luchtenberg de vertelling en gedichten tweemaal buiten op straat, bij het huis waar de slachtoffers hebben gewoond. (*foto linksonder*) Het gaat om Comprecht en Johanna Knorringa-van Zuiden. Comprecht is 88 jaar als hij in juni 1943 in Westerbork overlijdt. Johanna overlijdt al eerder en wordt op 22 oktober 1942 op de joodse begraafplaats in Assen begraven.

Zelfstandig onderzoeker Teun Juk vertelt over (ex)politiek gevangene Jacob Mijnheer die in de laatste oorlogsdagen van het ene naar het andere werkkamp wordt getransporteerd. De spreker gaat daar uitgebreid op in. Aanvankelijk zou de lezing plaatsvinden op de locatie van het noodhospitaal waar Jacob Mijnheer zijn laatste dagen werd verpleegd, maar men voorzag ruimtegebrek en verplaatste de vertelling naar het Anker. (*foto midden-onder, filmverslag: [klik hier...](#)*)

Op 1 mei vertelt Aad van der Drift van de plaatselijke historische vereniging in de ochtend het verhaal over verzetsman Murco Lamminga, die als waterbouwkundig opzichter van Provinciale Waterstaat met zijn gezin in Winsum was gestationeerd en betrokken raakte bij het verzet. Na het verhaal nemen enkele familieleden het woord. Zij zijn Aad zeer dankbaar en maken inzichtelijk hoe dit oorlogsverhaal doorwerkt in familieverhoudingen. (*foto rechtsonder*) | In de middag vertelt historicus Romke Visser over de twee Joodse families de Vries en begeleidt een aansluitende Stolpersteine-wandeling. Het aantal belangstellenden hiervoor is niet groot. Ook voor het afsluitende verhaal in de vm. synagoge over onderwijs en lokaal Joods erfgoed is de belangstelling beperkt. (*foto rechtsboven*)

